

Ülevaade Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni tegevusest

Tallinn

jaanuar 2012

Vastavalt julgeolekuasutuste seaduse § 36 lõikele 5 esitab Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon (edaspidi komisjon) vähemalt üks kord aastas Riigikogule ülevaate komisjoni tegevusest, julgeolekuasutuste ja järelevalvest.

XI Riigikogu koosseisu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon

XI Riigikogu koosseisu komisjon korraldas 2011. aastal viis komisjoni istungit. Istungitel kohtuti Kaitsepolitsei ameti peadirektoriga, Teabeameti peadirektoriga, Riigi peaprokuröriga ja Politsei- ja Piirivalveameti peadirektoriga.

Kaitsepolitsei ameti peadirektor ja Teabeameti peadirektor esitasid ülevaate julgeolekuolukorrast Eestis ja Eesti välisesindustes. Oma ettekannetes tuginesid julgeolekuasutuste juhid koostööpartnerite tähelepanekutele ja rahvusvahelisele julgeolekukeskkonnale. Kaitsepolitsei ameti peadirektor andis lühiülevaate ohtudest parvlaevanduses ja meetmetest, mis aitavad neid ohte minimaliseerida.

Vastavalt julgeolekuasutuste seaduse §-le 15 esitas 2011 aasta jaanuaris kaitseminister komisjonile kooskõlastamiseks uue Teabeameti peadirektori kandidaadi. Komisjon kohtus Teabeamet peadirektori kandidaadiga komisjoni istungil ja kuulas ära tema ettekande senisest töökogemusest. Komisjon otsustas konsensusega anda kooskõlastus kandidaadi määramiseks Teabeameti peadirektori ametikohale.

Riigi peaprokurör andis ülevaate logifailide kontrollimisest ja kontrolli tulemustest. Ühtlasi andis Riigiprokurör ülevaate järelevalvest ja järelevalvest väljastamisest nii prokuratuuri, kui ka kohtute poolt.

Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor esitas ülevaate politsei infosüsteemist, mille üks osa kannab nime KAIRI. Peadirektor andis ülevaate KAIRI uuest versioonist, mis on

rakendamisel ja mis korrastab andmebaasi. Ühtlasi tõdes Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor, et ühendatud amet elas oma esimese aasta üle rahuldavalt.

XII Riigikogu koosseisu komisjoni esimehe ja aseesimehe valimised.

Komisjon moodustati 5. mai 2011. aasta Riigikogu otsusega järgmiselt:

Peep Aru, asendusliige Kalle Jents
Kalev Kallo, asendusliige Peeter Võsa
Väino Linde, asendusliige Rait Maruste
Aadu Must, asendusliige Kalle Laanet
Heljo Pikhof, asendusliige Karel Rüütli
Marko Pomerants, asendusliige Peeter Laurson
Indrek Raudne, asendusliige Andres Herkel
Jaan Õunapuu, asendusliige Eiki Nestor.

Esimene komisjoni istung toimus 9. mail ja vastavalt kodu- ja töökorra seaduse § 30 lõikele 4 otsustati, et komisjoni esimeheks saab Peep Aru ja aseesimeheks Heljo Pikhof.

Istungil arutati veel edasist töökava ja tutvuti komisjonile saadetud kodanike avaldustega. Samuti võeti vastu otsus Vabariigi Valitsuse liikme julgeolekukontrolli teostamise osas.

Seoses Indrek Raudse volituste lõppemisega Riigikogus (Riigikogu juhatuse otsus nr 121, 05.12.2011) ei osale ta enam komisjoni töös. Komisjoni istungitel osaleb asendusliige Andres Herkel.

Komisjoni istungid

Aruande perioodil toimus 19 komisjoni istungit, neist 4 väljasõiduistungit ja 3 ühisistungit. Komisjoni järelevalve põhiülesanded tulenevad julgeolekuasutuste seaduse §-st 36, jälitustegevuse seaduse §-st 19, elektroonilise side seaduse §-st 113 ja Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse §-st 11. Lühidalt komisjon kontrollib Kaitsepolitsei- ja Teabeameti tegevuse vastavust Eesti Vabariigi põhiseadusele, julgeolekuasutuste seadusele, jälitustegevuse seadusele, Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seadusele ja teistele õigusaktidele ning Politsei- ja

Piirivalveameti, Kaitsejõudude Peastaabi, Justiitsministeeriumi Vanglate osakonna ning Maksu- ja Tolliameti tegevuse vastavust jälitustegevuse seadusele.

Kohtumistel peaministri, siseministri, kaitseministri ja justiitsministri ning erinevate ametkondade ametnike ärakuulamisel on komisjon asetanud rõhu just eelpoolnimetatud seadustest tulenevate ülesannete täitmisele.

Aruandeperioodil kohtus Riigikogu XI ja XII koosseisu komisjon julgeolekuasutuste järelevalve teostamise käigus järgmiste ministrite ja ametnikega:

- peaministriga – 2 korral;
- kaitseministriga – 2 korral;
- Kaitseministeeriumi esindajatega – 3 korral;
- siseministriga – 2 korral;
- Siseministeeriumi esindajatega – 4 korral;
- justiitsministriga – 1 korral;
- Justiitsministeeriumi esindajaga – 1 korral;
- õiguskantsleriga – 2 korral;
- õiguskantsleri esindajaga – 1 korral;
- Kaitsepolitseiameti peadirektoriga – 4 korral;
- Kaitsepolitseiameti esindajaga – 1 korral;
- Teabeameti peadirektori kandidaadiga – 1 korral;
- Teabeameti peadirektoriga – 3 korral;
- Politsei- ja Piirivalveameti peadirektoriga – 2 korral;
- Politsei- ja Piirivalveameti esindajaga – 1 korral;
- Riigi peaprokuröoriga – 3 korral;
- Riigiprokuratuuri esindajaga – 1 korral;
- Maksu- ja Tolliameti peadirektoriga – 1 korral;
- Maksu- ja Tolliameti esindajaga – 1 korral;
- Riigikontrolöoriga – 1 korral;
- Riigikontrolli esindajaga – 1 korral;
- Harju Maakohtu esimehega – 1 korral.

Ministrite kuulamised

Aruandeperioodil kohtus komisjon peaministriga kahel korral. Mõlemal korral tegi peaminister ettekande komisjonile nii sisejulgeoleku olukorrast, kui ka võimalikest julgeolekuohtudest, mis võivad Eestit ohustada ning vastas arvukatele komisjoni liikmete küsimustele.

Siseministriga kohtus komisjon aruandeperioodil kahel korral.

- Esimesel kohtumisel andis minister koos asekanteriga ülevaate sisejulgeoleku valdkonnast. Ettekanne sisaldas kuritegude uurimise probleeme, sealhulgas nii inimressursi motiveerimisest, kui ka tehnilise võimekuse arendamisest. Suure tähelepanu all oli ettekandes küberkuritegevus. Ettekandes tehti ülevaade Kaitsepolitseiameti tööst korruptsiooni uurimisel. Ülevaates peatuti põhjalikumalt Politsei- ja Piirivalveameti korruptsiooni ja majanduskuritegude uurimise arendamisel.
- Teisel kohtumisel arutas komisjon ministriga Kaitsepolitseiameti eelarve projekti ja kaitsepolitsei arenguid. Minister kinnitas, et Kaitsepolitsei eelarveprojekti on arvestatud Kaitsepolitsei arengu ja võimekuse kasvuga.

Kaitseministriga kohtus komisjon aruandeperioodil kahel korral.

- Esimesel kohtumisel andis minister ülevaate Teabeameti ette püstitatud ülesannetest ja võimalikest julgeoleku riskidest. Oma ettekandes peatus minister kaitseväeluurega seonduval. Kokkuvõttes jäi minister rahule Teabeameti ja kaitseväeluure senise arenguga ja nende juhtkondade senise tegevusega.
- Teisel kohtumisel kuulas komisjon ministri seisukohti Teabeameti eelarve projekti osas. Minister kinnitas, et eelarve projektis on arvestatud Teabeameti ette püstitatud ülesannetega ja Teabeamet tuleb oma ülesannetega toime.

Justiitsministriga kohtus komisjon ühel korral.

Kohtumisel justiitsministriga tutvustati komisjonile Justiitsministeeriumi jälitustegevuse õigusliku regulatsiooni analüüsi töörühma töö järeldusi ning ettepanekuid. Justiitsminister tegi ettepaneku lükata kriminaalmenetluse seadustiku muudatuste paketi jõustumistähtaega ühe aasta võrra edasi kuni 01.01.2013 aastani. Minister selgitas, et kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduste jõustumise edasilükkamine ühe aasta võrra on vajalik Justiitsministeeriumis moodustatud töörühma analüüsi täielikuks valmimiseks ning eelnõu ministeeriumidega kooskõlastamiseks, samuti tagamaks piisav menetlusaeg Riigikogus. Lisaks peab eelnõu vastuvõtmise vahele jääma piisav aeg kaitsjatele ja jälitusasutustele, prokuratuurile ja kohtutele uue redaktsiooniga tutvumiseks ning vajalike sisemiste regulatsioonide kehtestamiseks, samuti koolitusteks. Komisjon nõustus ministri ettepanekuga.

Ministri sõnul saab täna jälitustegevuse jaotada kriminaalmenetluse raames teostavaks jälitustegevuseks ning kriminaalmenetluse väliseks jälitustegevuseks. Kui neist esimese eesmärgiks on koguda tõendamise teavet kriminaalmenetluses, siis teise puhul on need alused oluliselt erinevad. Kriminaalmenetluse väliseks jälitustegevuseks on kehtiva õiguse kohaselt jälitusmenetlus eesmärgiga:

- 1) koguda teavet isiku kohta, kes on kuulutatud tagaotsitavaks;
- 2) vajadus koguda teavet kuritegude ärahoidmiseks ja tõkestamiseks;
- 3) vajadus koguda teavet teadmata kadunuks jäänud isiku kohta;
- 4) koguda teavet eesmärgiga otsustada isiku juurdepääs jälitusteabele või isiku lubamine tööle jälitusasutustesse;
- 5) koguda teavet isiku suhtes läbi viidava julgeolekukontrolli korral;
- 6) koguda teavet eesmärgiga otsustada politseiametniku sobivus politseiteenistusse ja sisekaitselise rakenduskõrgkooli politsei või piirivalve erialale, et hiljem asuda politseiteenistusse;
- 7) koguda teavet tunnistajakaitse teostamiseks;
- 8) koguda teavet konfiskeerimismenetluses;
- 9) koguda seaduses sätestatud juhtudel teavet loa väljastamise otsustamiseks kui kontrollimiseks on muud võimalused ammendatud.

Võimalus koguda teavet jälitustoimingutega väljaspool kriminaalmenetlust jääb alles ka 01.01.2013 aasta jõustuma pidava seaduse puhul, aga alused on uues seaduses oluliselt täpsustatud ja tõhusamaks muutub järelevalve jälitustegevusest mitteteavitamise üle, kuna lõpliku mitteteavitamise otsuse võtab vastu kohtunik.

Kaitsepolitseiametiga seotud istungid

Aruande perioodil kohtus komisjon Kaitsepolitseiameti peadirektoriga kolmel korral ja ühel korral kaitsepolitsei esindajaga.

- Esimesel kohtumisel külastati koos Riigikogu õiguskomisjoniga Kaitsepolitseiametit, kus tutvuti kaitsepolitsei juhtkonna ja struktuuriga. Kohtumise käigus tegi Kaitsepolitsei peadirektor lühiülevaate kaitsepolitsei tegevusest ja võimalikest julgeolekuriskidest. Oma ettekandes selgitas peadirektor riigi põhiseadusliku korra ja territoriaalse terviklikkuse kaitseks suunatud üldisi tegevusi ning riigi vastu suunatud luuretegevuse ennetamisele ja tõkestamisele suunatud tegevusi, sealhulgas julgeolekukontrolli läbiviimisega seonduvast. Ühtlasi tehti ülevaade rahvusvahelisest terrorismist tulenevatest ohtudest. Peadirektori ettekanne sisaldas ka lühiülevaadet nende kuritegude tõkestamisest ja kohtueelsest uurimisest, mis on Kaitsepolitseiameti pädevuses.
- Teisel kohtumisel kuulati vastavalt julgeolekuasutuste seaduse § 36 lõikele 4 Kaitsepolitseiameti peadirektori ettekannet eelarve taotluste osas Siseministeriumile ja lõplikult kinnitatud eelarve projekti osas (eelnevalt oli Kaitsepolitseiameti eelarve osas komisjon kuulanud ka siseministri ettekannet). Kaitsepolitseiameti peadirektor tegi põhjaliku ettekande eelseisvatest ülesannetest, milleks plaanitav eelarve kulub ja analüüsis ka ettekande käigus

võimalikke julgeolekuriske. Arutluse käigus kinnitas peadirektor, et plaanitava eelarve raames suudab Kaitsepolitseiamet täita Vabariigi Valitsuse poolt püstitatud ülesandeid.

- Kolmandal kohtumisel kuulati Kaitsepolitseiameti ettekannet ID- kaarti (elamislubade) väljastamisega seonduvast välisriikide kodanikele ja sellest tulenevatest võimalikest julgeolekuriskidest Eestile ning kogu Schengeni viisaruumile.

Seoses kaitseministri julgeolekukontrolliga kuulas komisjon ära kaitsepolitsei esindaja ettekande kaitseministri julgeolekukontrolli osas. Komisjon tutvus julgeoleku kontrolli käigus kogutud materjalidega ja otsustas, et kaitseminister on julgeolekukontrolli edukalt läbinud.

Teabemetiga seotud istungid

Aruande perioodil kohtus komisjon Teabemeti peadirektoriga kahel korral.

- Esimesel kohtumisel tegi Teabemeti peadirektor komisjonile põhjaliku ülevaate Teabemeti töö põhisuundadest 2011. aastal vastavalt Vabariigi Valitsuse julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kavale. Ühtlasi peatus peadirektor põhjalikult rahvusvahelistel julgeolekuriskidel ja koostööl teiste riikide partnerteenistustega.
- Teisel kohtumisel kuulati vastavalt julgeolekuasutuste seaduse § 36 lõikele 4 Teabemeti peadirektori ettekannet 2012. aasta eelarve projekti osas (eelnevalt oli komisjon ärakuulanud kaitseministri ülevaate ja selgitused eelarve osas). Peadirektor tegi ka lühiülevaate põhilistest arengusuundadest Teabemeti töös.

Riigiprokuratuuriga seotud istungid

Aruande perioodil kohtus komisjon Riigi peaprokuröriga kahel komisjoni istungil:

- Esimene kohtumine toimus Riigiprokuratuuris koos Riigikogu õiguskomisjoniga. Kohtumisel tutvus komisjon Riigiprokuratuuri struktuuri töökorraldusega ja kuulas Riigi prokuröri ettekannet prokuratuuri tööülesannetest, sealhulgas nende korruptsiooni kuritegude uurimisest, mis on Vabariigi Valitsuse määruse järgi Kaitsepolitseiameti uurida;
- Teisel kohtumisel tegi Riigi peaprokurör ettekande logifailide pistelisest kontrollist. Logifaile kontrolliti AS-is EMT, Elisa Eesti AS-is ja Tele2 Eesti AS-is. Kontrolli tulemusel võib tõdeda, et logifailid on sideettevõtetes olemas. Kontrolli raskendab sideettevõtetes kasutatav erinev tarkvara, mille tõttu salvestuvad logifailide andmearhitektuurilt erineval kujul. Riigi peaprokurör

informeeris komisjoni logifailide andmearhitektuuri ühtlustamisele suunatud tegevusest. Komisjon nõustus peaprokuröri ettepanekuga.

Kohtumisel kuulati ära prokuratuuri esindaja jälitustegevusest teavitamise osas. Jälitustegevusest teavitamine on 2011. aasta teisel poolel prokuratuuri esindaja hinnangul kasvanud (näiteks II poolaasta jooksul kontrollitud viiekümnest toimikust olid teavitamise teade välja saadetud 80%-le). Samas tõdesid prokurörid, et protsent teavitamise osas enam oluliselt kasvada ei saa, kuna alati esineb ka erandeid, kus seadus lubab jätta teavitamata.

Jälitusasutustega seotud istungid

Jälitusasutused on Kaitsepolitsei, Politsei- ja Piirivalveamet, Sõjaväepolitsei, Justiitsministeeriumi vanglate osakond ja vanglad ning Maksu- ja Tolliamet.

Politsei- ja Piirivalveameti esindajatega kohtuti kahel korral.

- Peadirektor selgitas kohtumisel politsei prioriteete. Peamisteks prioriteetideks on korrupsiooni ja kriminaalkuritegevuse uurimisvõimekuse tagamine. Samas peatuti ka jälitustegevuse teavitamise puudulikkusel. Peadirektori kinnitusel on jälitustegevusest teavitamise osakaal tõusnud ja ka prokuratuuri järelevalve on tugevnenud.
- Teisel kohtumisel tutvus komisjon Politsei- ja Piirivalveameti telefonide pealtkuulamise süsteemiga ja sisekontrolli süsteemiga, et tagada jälitustoimingu seaduslikkus.

Justiitsministeeriumi vanglate osakonna asekanter tegi komisjonile ülevaate jälitustegevusega seonduvast vanglates ja kavandatavatest muudatustest kriminaalmenetluse seadustiku täiendamisel (eeldatavalt hakkab kehtima 01.01.2013).

Maksu- ja Tolliameti peadirektor ja uurimisosakonna juhataja andsid ülevaate jälitustegevuse korraldusest Maksu- ja Tolliametis. Maksu- ja Tolliametis kasutatakse jälitustegevust põhiliselt kriminaalmenetluse raames ja menetluse lõppedes reeglina ka teavitatakse isikuid, kes on sattunud jälitustegevuse sfääri. On ka üksikuid erandeid, kus prokuröri loal ei teavitata isikuid jälitustegevusest.

Sõjaväepolitsei esindajatega komisjon aruandeperioodil ei kohtunud.

Komisjonile laekub kõikidest jälitusasutustest põhjalik aruandlus ja komisjon omab jälituse osas piisavat ülevaadet.

Kohtumised Õiguskantsleriga

Õiguskantsleriga kohtus komisjon kahel korral.

- Esimesel kohtumisel kuulas komisjon koos õiguskomisjoniga õiguskantsleri ettekannet jällitustegevusest teavitamisest ja selle kontrollist. Oma ettekandes leidis õiguskantsler, et KrMS § 121 lg 1 ja lg 2 p 4 ning JTS § 17 lg 1 ja lg 2 p 4 koosmõjus tõendite jälitustoimingutega kogumist reguleeriva KrMS 3. ptk 8. jao teiste sätete, jälitustegevuse seaduse ning JAS §-ga 36 on vastuolus PS § 13 lõikega 2, §-ga 14, § 15 lõikega 1 ja § 44 lõikega 3. Õiguskantsler tegi komisjonidele ettepaneku täpsustada kriminaalmenetluse seadustiku muudatuste paketi oluliselt jälitustegevusest mitteteavitamise aluseid. Komisjonid nõustusid õiguskantsleri ettepanekuga.
- Teisel kohtumisel kuulas komisjon õiguskantsleri analüüsi riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse, Riigikogu liikme staatuse seaduse ja Põhja- Atlandi lepingu osariikide teabekaitse kokkuleppe koosmõjust Riigikogu liikmele salastatud NATO ja välisteabele ligipääsu sertifikaadi väljastamisel. Oma analüüsis jäi õiguskantsler seisukohale, et Eesti peab NATO reegleid järgima. Julgeolekukontrolli läbimine Riigikogu liikmele puutumatus riive ei ole.

Kohtumine Kaitseministeeriumi riigi volitatud esindajaga

Alates 01.01.2008. aastast on komisjonile seadusega pandud kohustus tegelda julgeolekukontrolli läbimise otsustamisega kui Riigikogu liige või Vabariigi Valitsuse liige taotlevad juurdepääsu õigust salastatud välisteabele või salastatud NATO teabele.

Nimetatud kohustuse täitmisega ilmnes, et komisjon ja Kaitseministeeriumi riigi volitatud esindaja tõlgendavad riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadust erinevalt. Riigi volitatud esindaja erinev seaduse tõlgendamine on tõstatanud probleemi, et Riigikogu liikmetele ei ole mitte kõikidel juhtudel väljastatud NATO salastatud teabele juurdepääsu sertifikaati. See omakorda aga raskendab Riigikogu liikmete tööd riigikaitse sektoris.

Olukorra lahendamiseks tellis komisjon Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsisiosakonnast uuringu teiste NATO riikide parlamendiliikmetele salastatud NATO teabele juurdepääsu sertifikaadi väljastamise praktika kohta. Uuring on vajalik selleks, et ühtlustada seaduse tõlgendamist kahe erineva institutsiooni vahel.

Koostöö komisjoni ja riigi volitatud esindaja vahel jätkub kuni probleemi lahendamiseni.

Kohtumine Riigikontrolõriga

Riigikontrolli ülesanne on auditeerida ministeeriumide valitsemisalas olevate asutuste raamatupidamise korrektsust ja tehingute seaduslikkust.

Julgeolekuasutustes kontrollis Riigikontroll viimati raamatupidamise korraldamist ja sisekontrolli süsteemi toimimist 2002. aastal. Selle kontrolli käigus suuri puudusi ei avastatud. Arvestades julgeolekuasutuste spetsiifikat ei pea Riigikontroll sagedast kontrolli julgeolekuasutustes vajalikuks, kuna riskifaktor on julgeolekuasutustes väike.

Kodanike avaldused

XI ja XII Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile laekus kokku 12 avaldust kodanikelt. Kodanike avaldustele saab komisjon vastata nõuandvalt või saata need edasi prokuratuuri või politseisse kontrollimiseks ja seisukoha võtmiseks. Nõuandvalt vastas komisjon üheksale kodaniku avaldusele ja kolm avaldust saadeti kontrollimiseks ja kodanikele vastamiseks õiguskaitseorganitesse.

Välissuhtlus

Euroopa Liidu liikmesriikide (lisaks Norra ja Šveits) VII luure ja julgeoleku järelevalve parlamendikomisjonide konverents toimus 27.- 28. oktoobril Berliinis. Komisjonist osales konverentsil komisjoni aseesimees Helju Pikhof ja komisjoni liige Väino Linde. Väino Linde esines konverentsil komisjoni poolse ettekandega.

Konverentsil võeti vastu deklaratsioon, kus deklareeriti järgmist:

kui külma sõja lõppemisest on möödunud üle 20 aasta ja rünnakutest New Yorgis ja Washingtonis 10 aastat, seisavad luure- ja julgeolekuteenistused vastamisi mitmesuguste keeruliste ülesannetega, eriti rahvusvahelise terrorismi tekitatud ohtudega liberaalse demokraatliku õigusriigi julgeolekule;

- 1) demokraatlikus õigusriigis on igasuguse luure- ja julgeolekutegevuse puhul parlamendil õigus saada asjakohast teavet ja teostada järelevalvet. Selline parlamentaarne järelevalve seisab kõrvuti kolme ülejäänud tugisambaga: valitsuse aruandluskohustus, kohtusüsteemi-poolne kontroll ja avalikkuse järelevalve;
- 2) pidades silmas luure- ja julgeolekuteenistustele Euroopa kodanike julgeoleku kaitsmiseks ja tagamiseks antud sekkumisvolitust, on tõhus järelevalve nende teenistuste üle äärmiselt oluline, et kindlustada nende vastavus õigusriigi põhimõtetele. Seega tuleks parlamentaarse järelevalve organitele anda küllaldased volitused ja piisavad vahendid nii töötajate kui materiaalsete ressursside osas;
- 3) kuna luure- ja julgeolekuteenistuste vaheline koostöö on üha enam muutumas rahvusvaheliseks tegevuseks, ning pidades silmas teabevahetust, mis sellega

kaasneb, tuleks selles kontekstis pöörata rohkem tähelepanu luure- ja julgeolekuteenistuste parlamentaarse järelevalve parendamisele;

- 4) viitame taas Belgia ettepanekule luua veebilehe kaudu rakenduv kogu Euroopat hõlmav riiklike julgeolekuasutuste järelevalve komisjonide võrgustik “European Network of National Intelligence Reviewers” (ENNIR), mille esmane eesmärk oleks täiustada demokraatlikku järelevalvet luure- ja julgeolekuteenistuste tegevuse üle ning soodustada paremat teabevahetust võrgustikku kuuluvate järelevalveorganite vahel. Toetatakse Belgia algatuse peatset elluviimist eesmärgiga arendada sellest vabatahtlikkuse alusel toimiv oskusteabe ja kogemuste vahetamise platvorm;
- 5) tunnustame ELi liikmesriikide, Norra ja Šveitsi vahelise luure- ja julgeolekuteenistuste järelevalvega seotud tiheda teabevahetuse jätkuvat vajalikkust ja kasulikkust.

Kokkuvõtteks

Aruande perioodil komisjon jälitus- ja julgeolekuasutuste ebaseaduslikku teabehanget ega jälitustetegevust ei avastanud. Komisjon arvestab oma edasiste järelevalvemehhanismide kujundamisel, et otseste seadusterikkumiste (nt ilma loata jälitustoimingu teostamine) tõenäosus on väike.

Parlamentaarne kontroll ei saa asendada haldusesisest kontrolli. Kui kohtu eelnevat nõusolekut jälitustoimingu tegemiseks ei nõuta, saab kõige efektiivsemalt tagada jälitustoimingute seaduslikkust haldusesisese kontrolliga. Parlamentaarne kontrolli, nagu ka muu välise järelevalve kaudu, kontrollitakse suures osas kontrollijaid, sh julgeolekuasutuste ja jälitusasutuste sisekontrolli süsteemid, ministriumite sisekontrolli süsteemid, mõjutades ja suunates neid oma kohustusi täitma.

Lugupidamisega

Peep Aru
Komisjoni esimees

